

3^e zondag van de Herfst

1 Samuël 24, 1 – 23

“Goedheid is sterker dan slechtheid”

Gemeente van de Levende,

Mag ik om te beginnen eens vragen... wie van u was tot op vanmorgen totaal onbekend met het verhaal van David en Saul in de grot van Engedi?

Voor velen van ons behoort het verhaal tot de oerverhalen uit de Bijbel die we vanaf onze vroegste jeugd hebben gehoord. Den verhaal als dit zit ons in het DNA.

Een verhaal als dit brengt je terug naar je kindertijd. Want het was een spannend verhaal tot en met. Een verhaal waarin meester of juf zich heerlijk konden laten gaan. De spanning wordt zo mooi stap voor stap opgebouwd. Saul, die grote Saul, die op David jaagt. David, de kleine David, op de vlucht... En dan Saul die precies díe grot binnengaat waar... Tja, en dan die verrassende wending als Saul z'n hurken gaat zitten – dat van die behoefte dat werd er vroeger niet bij verteld, dat is de Nieuwe Bijbel Vertaling die een beetje modern wil doen -. En dan David die langzaam naar Saul toesluipt... om dan een slip van zijn mantel af te snijden. Niet alleen Davids hart bonst, dat van jou als kind bonsde net zo hard.

De kunst is natuurlijk om vandaag **niet bij die nostalgie te blijven staan**. Maar eens te meer te luisteren als **volwassene**. Want het Samuëlboek ís een boek voor volwassenen. Het is misschien wel het meest politieke boek van de Bijbel. Het gaat immers over de zoektocht naar een goede koning. Naar goed landsbestuur. Temidden van de ingewikkeldheid van het leven: denk je net dat er een periode van stabiliteit voor de deur staat vallen de Filistijnen je land binnen, en moet je daar weer achter aan.

Blijft er temidden van dat soort ingewikkeldheid nog iets over van die droom van vrede en gerechtigheid? Of moet je, als je volwassen bent, niet gewoon constateren dat dat soort woorden (vrede, gerechtigheid, solidariteit, sámen) veel te groot zijn voor het politieke bedrijf... Valt er in de wereld van de politiek überhaupt te hópen... dáárover gaat het boek Samuël. Een boek waarin alle naïviteit ontbreekt.

Lukt het je om door je nostalgie heen te luisteren, dan hoor je als volwassene ineens veel meer. Je ontdekt tal van nieuwe punten van maar al te actuele herkenning.

We lazen het verhaal deze week al in de bezoekersgroep... En daar viel ons bijvoorbeeld ineens die vrome aansporing van David's vrienden op. “Dit is je kans! God zelf heeft je vijand hier aan jou uit geleverd.”

En we herkenden daarin de stem van de religie van alle eeuwen... de vrome woorden die altijd weer klinken om geweld goed te praten.

We herkenden ineens de stem van kerk en geloof die door de eeuwen heen en ook nu nog maar al te vaak mensen tegen elkaar hebben opgezet. Slavernij, Oorlog, Onderdrukking, Kernwapens... de Heer wilde het allemaal:

Het is God zelf die vraagt dat wij de wapenen opnemen voor ons vaderland...

Het is God zelf... die de apartheid wil...

Het is God zelf... die wil dat wij te vuur en te zwaard het communisme bestrijden....

Het is God zelf... die geen vrouwen op de kansel en in de politiek wil...

Zo luidde en luidt maar al te vaak de stem van de priesters, in verleden en in heden. Hoe herkenbaar, dat oude verhaal...

...

En bij nader inzien komt het Samuëlboek ons nóg dichter op de huid.

Deze zondag en volgende week beleven wij in onze lezing van het boek de ondergang van Saul.

Daar wisten juf en meester wel raad mee, in onze kindertijd.

Maar anders wordt het verhaal als je beseft dat de naam 'Saul' 'gevraagde' betekent.

Om dat even kort te sluiten – Saul staat voor het populisme van alle tijden. Koning Saul is de Koning die het antwoord is op de wens van het volk: "Wij willen een koning – zo riep het volk. In de ingewikkeldheid van de internationale politiek willen en kunnen wij niet achterblijven. Wij willen een koning nèt als al die andere volken."

En zo werd Saul gevonden... Met kop en schouders stak hij boven iedereen uit. Dáár is het volk wel gevoelig voor.

En daarmee is van meet af een onmogelijke last op Saul gelegd.

Saul staat voor de aantrekkingskracht van kreten als 'America first'.

Saul... staat voor een regeringsbeleid dat multinationals wil lokken door speciale, extra lage, belastingtarieven... Want principes zijn mooi in de internationale politiek, de schoorsteen van het land moet ook roken.

Saul – de gezalfde des Heren... vertelt ons in zijn ondergang hoe de droom van vrede en gerechtigheid je door de vingers glipt in de confrontatie met het cynisme van de wereld – "een koning nèt als alle andere volken".

Hoe politiek wil je de Bijbel hebben?

Hoe actueel wil je de Bijbel hebben?

Hoe volwassen wil je het verhaal van de Bijbel hebben?

De vraag vandaag is niet of het verhaal ons in het DNA zit...

De vraag is of het verhaal ook wat met ons DNA doet!

Want dát is waar deze verhalen op uit zijn. Het verhaal van David en Saul wil ons veranderen. En niet aan de oppervlakte, maar diep, diep van binnen.

Het wil ons raken in onze oerinstincten... daar waar ook ónze gevoeligheid schuilt voor het populisme, voor de verleiding van egoïsme, van bezit en macht...

"Geloof is karaktervorming", zo leerden we deze week in het grote gesprek over Secularisatie dat we ook dit jaar weer voeren met elkaar in onze gemeente. Geloof is karaktervorming. Het gaat in het geloof niet om een theorie waarmee je de wereld, de geschiedenis, het lot kan verklaren. Het gaat in het geloof ook niet om een setje mooie morele regeltjes, die ons vertellen hoe je hoort te leven... regeltjes die we dus alleen nog maar hoeven toe te passen om goed te leven. Zo werkt het niet in het leven. Daar zijn de vragen van het leven veel te ingewikkeld voor.

Maar de leerschool van het geloof doet, gaandeweg, door heel je leven heen, wat met je

karakter – zo leerden we in de gesprekskring.

Aangesproken, steeds opnieuw weer aangesproken door verhalen als van David en Saul in de grot van Engedi verandert een mens.

Voor alle duidelijkheid – ik weet niet of dat in de voorbije weken al een keer is gezegd – het Samuëlboek hoort in de Bijbel tot de *profetische* boeken. Het is géén historisch boek.

Dit verhaal gaat niet over óóit, tóen. De verhalen van koning David en koning Saul hebben niet als bedoeling te vertellen hoe het ooit wás... (Het is maar zéér de vraag of er überhaupt ooit een 'koning David' heeft bestaan. Opgravingen bieden op dit punt geen enkele aanwijzing, eerder omgekeerd).

Ofwel, deze verhalen gaan niet over tóen... maar als profetie gaan ze over nu. Over vandaag. Over ons leven vandaag. Met het oog op morgen (en niet op gisteren).

En dáárom is zo'n verhaal over David die de slip van de mantel van Saul af snijdt zo mooi. Juist voor volwassenen.

Dit verhaal is een visioen. Een verhaal als dit lokt ons. Lokt ons als gemeenschap, lokt ons als mens.

Midden in deze ingewikkelde wereld, waarin steeds weer geweld geweld uitlokt..., waarin zelfs machtige presidenten ons uitleggen dat het niet erg is als het slecht gaat met iemand anders, want als het slecht gaat met een ander wordt ik daar netto beter van... - er is maar één pot, en wat de ander niet krijgt is voor mij. Amercia first.

Midden in zo'n akelig cynische wereld toont zo'n verhaal ons een kwaliteit van leven en samenleven waarin het anders toe gaat.

Het kan anders... zo vertelt dit verhaal.

Ook jij kan anders, zo vertelt dit verhaal.

Want God is anders... zo mag je vertrouwen.

Het verhaal van David en Saul wil diep in ons vertrouwen zaaien. Vertrouwen dat het ook ánders kan. Dat geweld níet met geweld hoeft te worden beantwoord... Dat mensen niet onontkoombaar elkaars concurrent zijn.... Vertrouwen dat uiteindelijk goedheid sterker zal blijken dan slechtheid.

Vertrouwen.

Geen garanties. Daar gaat het niet om in geloof. In deze harde wereld bestaan geen garanties. Maar in keuzes zoals David ons vandaag laat zien... daar schemert toekomst in door. Ook voor mensen van de 21e eeuw. Juist voor mensen van de 21e eeuw – die die andere toekomst zo nodig hebben.

Aansluitend zullen we zingen: "Zingen goedheid is sterker dan slechtheid".

Dat zijn grote woorden. Woorden die je bijna niet kunt zingen zonder dat het een leugen wordt. Omdat ze té groot zijn.

Maar ze zijn geschreven door Bisschop Desmond Tutu. De woorden die wij straks zullen zingen zijn geschreven door iemand die ze wél deed. Die na het einde van de apartheid niet koos voor wraak... maar die actief verzoening deed. Die Goedheid deed... die sterker was dan slechtheid.

Misschien durven we met hém mee te zingen...

Amen